

Cuprins

<i>Notă la o nouă ediție</i>	7
<i>Firește, un manuscris</i>	9
<i>Notă</i>	15
Prolog	17
ZIUA ÎNTÂI	25
Prima	27
<i>În care se ajunge la poalele abației și Guglielmo dă dovadă de mare istețime.</i>	
Tertia	34
<i>În care Guglielmo are o discuție plină de învățăminte cu Abatele.</i>	
Sexta	48
<i>În care Adso admiră portalul bisericii și Guglielmo îl regăsește pe Ubertino din Casale.</i>	
Pe la ora nona	74
<i>În care Guglielmo are un dialog foarte doct cu Salvatore erboristul.</i>	
După ora nona	80
<i>În care se vizitează scriptorium-ul și se face cunoștință cu mulți cărturari, copişti și caligrafi, precum și cu un bătrân orb, care-l așteaptă pe Anticrist.</i>	
Vesper	94
<i>În care se vizitează restul abației, Guglielmo trage unele concluzii în legătură cu moartea lui Adelmo, se vorbește cu fratele sticlar despre sticlele pentru citit și despre nălucirile care apar celui ce vrea să citească prea mult.</i>	
Completa	103
<i>În care Guglielmo și Adso se bucură de voioasa ospitalitate a Abatelui și de mândră conversație a lui Jorge.</i>	

ZIUA A DOUA	109
Matutini	111
<i>În care puținele ore de fericire dumnezeiască sunt întrerupte de un fapt dintre cele mai sângeroase.</i>	
Prima.....	120
<i>În care Bencio din Uppsala mărturisește anumite lucruri, pe altele le mărturisește Berengario din Arundel și Adso învață ce este adevărata penitență.</i>	
Tertia.....	131
<i>În care se asistă la un schimb de vorbe urâte între persoane vulgare, Aymaro din Alexandria face unele aluzii și Adso meditează asupra sfințeniei și asupra bălegarului diavolului. Apoi Guglielmo și Adso se întorc în scriptorium, Guglielmo vede ceva interesant, are o a treia convorbire asupra îngăduinței răsului, dar în cele din urmă nu poate privi unde ar dori.</i>	
Sexta	147
<i>În care Bencio spune o poveste ciudată de unde reies lucruri puțin edificatoare despre viața abației.</i>	
Nona	153
<i>În care Abatele se arată mândru de bogăția abației sale și temător de eretici, iar la sfârșit Adso se întreabă dacă n-a făcut rău pornind-o prin lume.</i>	
După vesper	168
<i>În care, deși capitolul e scurt, bătrânul Alinardo spune lucruri foarte însemnate despre labirint și despre modul de a intra în el.</i>	
Completa.....	172
<i>În care se intră în Edificiu, se descoperă un vizitator misterios, se găsește un mesaj secret cu semne de necromant și dispare, abia găsită, o carte care va fi apoi căutată de-a lungul multor altor capitole, după cum nici furtul prețioaselor lentile ale lui Guglielmo nu este ultima neplăcere.</i>	
Noaptea	181
<i>În care se intră în sfârșit în labirint, se ivesc năluciri ciudate și, cum se întâmplă în labirinturi, se rătăcește.</i>	
ZIUA A TREIA	193
De la laudi la prima	195
<i>În care se găsește o cârpă murdară de sânge în chilia lui Berengario cel dispărut, și asta e tot.</i>	
Tertia.....	197
<i>În care Adso se gândește în scriptorium la istoria ordinului său și la soarta cărților.</i>	

Sexta	201
<i>În care Adso ascultă mărturiile lui Salvatore, care nu se pot rezuma în puține cuvinte, dar care îi inspiră multe meditații îngrijorătoare.</i>	
Nona	211
<i>În care Guglielmo îi vorbește lui Adso despre marele fluviu al ereziei, despre rolul celor simpli în Biserică, despre îndoielile sale privitoare la cunoașterea legilor generale și, fără vreo legătură, spune și despre cum a descifrat semnele necromantice lăsate de Venanzio.</i>	
Vesper	226
<i>În care se vorbește iar cu Abatele, Guglielmo are unele idei mirobolante pentru a descifra enigma labirintului și încheie discuția în chipul cel mai rațional. Apoi se cinează casio in pastelletto.</i>	
După completa.....	238
<i>În care Ubertino îi spune lui Adso povestea lui fra Dolcino, alte povești Adso și le reamintește sau le citește în bibliotecă pe cont propriu, apoi i se întâmplă că se întâlnește cu o fată frumoasă și teribilă ca o armată desfășurată în luptă.</i>	
Noaptea	269
<i>În care Adso, tulburat, i se destăinuie lui Guglielmo și meditează asupra rolului femeii în planul creației, după care descoperă cadavrul unui om.</i>	
ZIUA A PATRA.....	275
Laudi	277
<i>În care Guglielmo și Severino examinează cadavrul lui Berengario, descoperă că are limba neagră, lucru neobișnuit pentru un înecat. Apoi discută despre otrăvuri foarte dureroase și despre un furt de altădată.</i>	
Prima.....	285
<i>În care Guglielmo îi face mai întâi pe Salvatore și apoi pe chelar să-și mărturisească trecutul, Severino găsește lentilele furate, Nicola le aduce pe cele noi și Guglielmo, cu șase ochi, izbutește să descifreze manuscrisul lui Venanzio.</i>	
Tertia	296
<i>În care Adso se zbate în suferințe de dragoste, apoi vine Guglielmo cu textul lui Venanzio, care continuă să fie indescifrabil chiar și după ce a fost descifrat.</i>	

Sexta	307
<i>În care Adso se duce să caute trufe și-i găsește pe minorii sosind, aceștia stau îndelung de vorbă cu Guglielmo și cu Ubertino și se află lucruri foarte triste despre Ioan al XXII-lea.</i>	
Nona	320
<i>În care sosesc cardinalul din Poggetto, Bernardo Gui și alți oameni din Avignon, și apoi fiecare face câte ceva.</i>	
Vesper	323
<i>În care Alinardo pare să dea informații prețioase și Guglielmo dă la iveală metoda sa de a ajunge la un adevăr probabil printr-o serie de erori sigure.</i>	
Completa.....	327
<i>În care Salvatore vorbește despre o magie nemaipomenită.</i>	
După completa.....	330
<i>În care se vizitează din nou labirintul, se ajunge la locul finis Africae, dar nu se intră în el pentru că nu se știe care sunt primul și al șaptelea din patru, și în sfârșit Adso are o recădere, de altfel foarte doctă, în maladia sa de dragoste.</i>	
Noaptea	347
<i>În care Salvatore este descoperit, din nenorocire, de Bernardo Gui, fata iubită de Adso e luată drept vrăjitoare și toți se duc la culcare mai nefericiți și mai îngrijorați decât înainte.</i>	
 ZIUA A CINCEA	 355
Prima.....	357
<i>În care are loc o fraternă discuție despre sărăcia lui Isus.</i>	
Tertia.....	371
<i>În care Severino îi vorbește lui Guglielmo despre o carte ciudată și Guglielmo le vorbește legaților despre o ciudată concepție privind guvernarea lumii.</i>	
Sexta	381
<i>În care Severino este găsit asasinat și nu se mai găsește cartea pe care el o găsisese.</i>	
Nona	393
<i>În care se administrează justiția și apare jenanta impresie că toți se înșală.</i>	
Vesper	416
<i>În care Ubertino o ia la sănătoasa, Bencio începe să urmărească legile și Guglielmo face unele reflecții asupra diferitelor tipuri de desfrânare întâlnite în ziua aceea.</i>	

Completa.....	423
<i>În care se ascultă o predică despre venirea Anticristului și Adso descoperă puterea numelor proprii.</i>	
ZIUA A ȘASEA	435
Matutini	437
<i>În care principes sederunt, și Malachia se prăbușește la pământ.</i>	
Laudi	442
<i>În care este ales un nou chelar, dar nu și un nou bibliotecar.</i>	
Prima.....	445
<i>În care Nicola povestește atâtea lucruri, în timp ce se vizitează cripta tezaurului.</i>	
Tertia	453
<i>În care Adso, ascultând Dies irae, are un vis sau o viziune care trebuie spusă.</i>	
După tertia	464
<i>În care Guglielmo îi explică lui Adso visul lui.</i>	
Sexta	467
<i>În care se reconstituie istoria bibliotecarilor și se capătă unele informații în plus despre cartea misterioasă.</i>	
Nona	473
<i>În care Abatele refuză să-l asculte pe Guglielmo, vorbește despre limbajul pietrelor prețioase și manifestă dorința de a nu se mai face cercetări în cazul acelor triste întâmplări.</i>	
Între vesper și completa	483
<i>Unde se povestește pe scurt despre lungi ore de rătăcire.</i>	
După completa.....	486
<i>În care, ca din întâmplare, Guglielmo descoperă secretul intrării în finis Africae.</i>	
ZIUA A ȘAPTEA.....	491
Noaptea	493
<i>În care, pentru a rezuma revelațiile uluitoare de care se vorbește, titlul ar trebui să fie mai lung decât capitolul, ceea ce este contrar uzanțelor.</i>	
Noaptea	510
<i>În care vine epiroza și din cauza prea multor virtuți precumpănesc forțele infernului.</i>	
ULTIMA FILĂ.....	525
Marginalii la Numele trandafirului	533

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Umberto Eco, *Il Nome Della Rosa*

Copyright © RCS Libri S.p.A. – Milan
Bompiani, 1980
All rights reserved.

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © Jacopo Bassano (1510-1592), *Portretul unui călugăr franciscan*, 1540-1542

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

ECO, UMBERTO

Numele trandafirului / Umberto Eco; Florin Chirișescu (trad. din lb. ital. de). –
Iași: Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-2889-6
ISBN ePub: 978-973-46-3836-9
ISBN PDF: 978-973-46-3837-6

I. Chirișescu, Florin (trad.)

821.131.1-31 = 135.1

Printed in ROMANIA

Umberto Eco

Numele trandafirului

Ediție revizuită

Traducere din limba italiană de Florin Chirițescu

POLIROM
2013

— Ce e dragostea? Nu există nimic pe lume, nici om, nici diavol și nici alt lucru pe care eu să nu-l socotesc atât de suspect ca dragostea, întrucât aceasta pătrunde în suflet mai mult decât orice altceva. Nu există nimic care să acapareze și să lege sufletul ca dragostea. Întrucât, dacă nu ai acele arme care s-o stăpânească, sufletul cade din pricina dragostei într-o ruină nemărginită. Și eu cred că fără farmecele Margheritei Dolcino nu ar fi fost un osândit, nici fără viața trufașă și promiscuă de la Parete Calva n-ar fi suferit atâția farmecele răzvrătirii sale. Ia seama, toate acestea nu ți le spun doar pentru dragostea cea rea, care, firește, trebuie îndepărtată de toți ca un lucru diabolic, eu spun toate acestea, și cu mare spaimă, și despre dragostea cea bună, ce se află între Dumnezeu și om, între aproape și aproape. Adesea se întâmplă ca doi sau trei, bărbat sau femeie, să nutrească unul pentru altul atâta afecțiune și să dorească să trăiască mereu alături, și când o parte dorește, alta vrea. Și îți mărturisesc că un sentiment de felul acesta am simțit eu pentru niște femei virtuozose, precum Angela și Chiara. Ei bine, chiar și aceasta este de învinuit, oricât de sufletește s-ar petrece totul și întru Domnul... Pentru că și dragostea simțită de suflet, dacă nu este înarmată și controlată, ci vine luată cu dulceață, ajunge apoi să slăbească, sau să pricinuiască dezordine. Ah, dragostea are felurite însușiri, mai întâi ea face ca sufletul să fie cuprins de bucurie, apoi îl doboară rănit... Dar pe urmă capătă căldura adevărată a iubirii divine și strigă, se tânguie, se face piatră pusă la cuptor ca să crape, ca piatra de var, și trosnește mângâiată de flacăra...

— Și aceasta este dragostea cea bună?

Ubertino m-a mângâiat pe cap. Și, privindu-l, am văzut că avea ochii scâlțați în lacrimi:

— Da, aceasta este, în sfârșit, dragostea cea bună.

Și-a luat mâna de pe umerii mei:

— Dar ce greu este, a adăugat el, ce greu este s-o deosebești de cealaltă. Și atunci când sufletul tău este ademenit de demon, te simți ca omul cu juvățul de gât care, cu mâinile legate la spate și ochii acoperiți, rămâne atârnat de spânzurătoare, dar trăiește încă, fără nici o ajutorare, fără nici un sprijin, fără nici o scăpare, și se bălăbăne în gol.

Chipul lui nu era numai scâldat în lacrimi, ci și îmbrobonit de sudoare.

— Acum du-te, mi-a spus grăbit, ai auzit ceea ce voiai să afli. De-o parte corul îngerilor, de cealaltă gura infernului. Du-te, și lăudat fie Domnul.

S-a prosternat din nou în fața Sfintei Fecioare și l-am auzit hohotind încet. Se ruga.

Nu am ieșit din biserică. Discuția cu Ubertino îmi strecurase în suflet și în viscere un foc neobișnuit și o neliniște de nespus. Poate de aceea m-am simțit înclinat spre neascultare și m-am hotărât să mă întorc singur în bibliotecă. Nu știam nici eu ce anume căutam. Voiam să cercetez singur un loc necunoscut, mă încânta ideea de a mă putea descurca fără ajutorul maestrului meu. Am urcat precum Dolcino pe muntele Rubello.

Aveam cu mine felinarul (de ce-l adusesem? poate că nutream dinainte planul acesta tainic?) și am pătruns în osuar aproape cu ochii închiși. Pe scurt, am ajuns în *scriptorium*.

Era o seară fatală, cred, pentru că în vreme ce iscodeam printre mese, am văzut că pe una sta deschis un manuscris pe care un călugăr îl copia în zilele acelea. Titlul m-a atras numai-decât: *Historia fratris Dulcini Heresiarche*. Cred că era masa lui Pietro din Sant' Albano, despre care mi se spusese că scria o istorie monumentală a ereziei. Nu era deci nefiresc ca textul acela să stea aici și mai erau și altele cu subiect asemănător, despre patarini și despre flagelați. Dar am luat-o ca pe un semn supranatural, nu știu încă dacă ceresc sau diavolesc, împrejurarea aceea și m-am aplecat să citesc cu lăcomie scrierea. Nu era prea lungă și în prima parte spunea, cu multe amănunte pe care le-am uitat, toate câte mi le spusese și Ubertino. Se vorbea aici și despre multele delictе făptuite de dolcineni în timpul războiului și al asediului. Și despre lupta de la sfârșit, care a fost din cale-afară de crudă. Dar am găsit acolo și ceea ce Ubertino nu-mi povestise, și spus de cineva care văzuse, fără îndoială, totul și care-i aprinsese cu adevărat imaginația.

Am aflat, deci, cum, în martie 1307, în Sâmbăta Mare, Dolcino, Margherita și alți locotenenți de-ai săi, prinși până la urmă, au fost duși în orașul Biella și dați pe mâna episcopului, care aștepta hotărârea papei. Papa, de cum a aflat știrea, i-a transmis-o regelui Franței, Filip, scriindu-i: „Au sosit vești din cele mai mari, pline

de bucurie și de triumf, pentru că demonul acela ciumat, fiu al lui Belial și odios ereziarh Dolcino, după mari primejdii, cazne, prădături și neîntrerupte atacuri, este vârat în sfârșit cu oamenii lui în temnițele noastre, prin truda venerabilului nostru frate Raniero, episcop de Vercelli, care l-a capturat în ziua sfintei cine a Domnului, și numeroasa gloată aflată cu el, molipsită și ea, a fost ucisă în aceeași zi”.

Papa s-a arătat fără milă în privința prizonierilor și a poruncit să-i ucidă. Atunci, în iulie din același an, în prima zi a lunii, ereticii au fost dați în seama brațului secular. În timp ce clopotele din oraș băteau să se spargă, au fost aruncați într-un car, înconjurați de găzi, urmați de soldați care au străbătut tot orașul, în timp ce la fiecare răspântie se sfâșia carnea celor vinovați cu clești înroșiți în foc. Margherita a fost arsă prima, în fața lui Dolcino, căruia nu i s-a clintit nici un mușchi pe față, după cum nu scosese nici un geamăt când cleștii îi smulseseră membrele. Apoi carul a mers mai departe, în timp ce găzii vârau fiarele lor în vase pline cu flăcări. Dolcino a suferit și alte chinuri și a rămas mereu mut, în afară de clipa când i-au retezat nasul, pentru că și-a strâns puțin umerii, iar când i-au smuls membrul bărbăției a scos un geamăt lung, ca un muget. Ultimele cuvinte pe care le-a rostit au sunat a nepocăință și a amenințat că avea să învie a treia zi. Cenușa lui a fost risipită în vânt.

Am închis manuscrisul cu mâinile tremurânde. Dolcino făptuise multe fărâdelegi, dar fusese ars în mod înspăimântător. Și pe rug, cum se purtase? Cu tăria martirilor sau cu nerușinarea damnaților? În timp ce urcam, împleticindu-mă, scările care duceau la bibliotecă, am înțeles de ce eram așa de tulburat. Mi-am amintit de o scenă pe care am văzut-o, nu cu multe luni în urmă, puțin după sosirea mea în Toscana. Mă întrebam chiar cum de-o și uitasem până atunci, de parcă sufletul meu bolnav ar fi vrut să șteargă o amintire care apăsa greu asupra lui, ca un coșmar. Dar mai degrabă nu o uitasem, pentru că de fiecare dată când auzeam de frățiori, revedeam imagini din întâmplarea aceea, dar imediat le alungam în străfundurile sufletului, ca și cum ar fi fost un păcat să fi participat la grozăvia aceea.

Auzisem vorbindu-se pentru prima oară despre frățiori în zilele în care, la Florența, văzusem arzând pe rug pe unul dintre ei. Era

cu puțin înainte de a-l fi întâlnit la Pisa pe fratele Guglielmo. Îl așteptam și el întârzia să sosească în orașul acela, și tata îmi îngăduise să vizitez Florența, despre care auzisem cum i se laudă preafrumoasele ei biserici. Cutreierasem Toscana, ca să deprind mai bine vulgara – limba populară – italiană, și mă oprisem, în sfârșit, pentru o săptămână la Florența, fiindcă auzisem vorbindu-se mult despre orașul acesta și doream să-l cunosc.

Și așa a fost că de cum am sosit am auzit discutându-se de un caz neobișnuit care tulbura tare mult întreg orașul. Un frățior eretic, învinuit de delict împotriva religiei și adus în fața episcopului și a altor oameni ai Bisericii, era supus în zilele acelea la o aspră judecată din partea Inchiziției. Și urmându-i pe cei ce-mi vorbeau despre acest lucru, m-am dus la locul cu pricina, în vreme ce auzeam lumea spunând că frățiorul călugăr, pe nume Michele, era de fapt foarte credincios, că predicase pocăința și sărăcia, repetând cuvintele Sfântului Francisc, și că fusese târât în fața judecătorilor prin răutatea anumitor femei care, prefăcându-se că se spovedesc la el, îi atribuiseră apoi rostirea de sacrilegii; și chiar fusese prins de către oamenii episcopului tocmai în casa acelor femei, fapt care mă uimea, pentru că un om al Bisericii nu trebuie să se ducă să slujească sfintele taine în locuri atât de puțin potrivite, dar se pare că aceasta era slăbiciunea frățiorilor, să nu țină în cuvenita considerație uzanțele, și poate că era ceva adevărat în vorbele lumii care-i scotea a fi cu obiceiuri îndoielnice (așa cum se spunea mereu despre catari că erau bulgari și sodomiți).

Am ajuns la biserica San Salvatore, unde se ținea procesul, dar nu am putut intra din cauza mulțimii nesfârșite de la intrare. Totuși unii stăteau cocoțați și prinși de drugii de fier ai ferestrelor și vedeau și auzeau toate câte se petreceau, și de-acolo povesteau celorlalți, de jos. Tocmai îi citeau atunci fratelui Michele mărturia pe care o făcuse cu o zi înainte, în care spunea că Domnul Cristos și apostolii lui „nu au avut de nici unele, nici fiecare în parte, nici toți laolaltă, cu drept de stăpânire“, dar Michele protesta că notarul mai pusese pe deasupra acum „multe adăugiri false“ și striga (și asta am auzit-o de-afară) „o să dați seama de asta la judecata de pe urmă!“ Dar inchizitorii au citit mărturisirea așa cum o întocmiseră ei și la urmă l-au întrebat dacă voia să se supună, cu umilință, judecății Bisericii și întregului popor din

oraș. Și l-am auzit pe Michele care striga din toate puterile că el voia să se supună la ce credea el, și prin urmare că „il socotea pe Cristos sărac și răstignit și pe papa Ioan al XXII-lea eretic, fiindcă spunea contrariul“. A urmat o lungă discuție în care inchizitorii, printre care mulți franciscani, voiau să-l facă să înțeleagă că Scripturile nu spusese ceea ce spunea el, iar el îi condamna că neagă tocmai regula ordinului lor, iar ei se repezeau să răspundă întrebându-l dacă nu cumva credea că înțelege Scripturile mai bine decât ei, care erau maeștri în asta. Și fratele Michele, foarte dârz într-adevăr, îi contrazicea, încât ceilalți credeau că o să-l încolțească provocându-l și spunând „și atunci noi vrem ca tu să crezi că Domnul Cristos a fost proprietar, iar papa Ioan sfânt și catolic“. Iar Michele, fără să se lase: „Nu, eretic“. Și ceilalți spuneau că nu mai văzuseră pe nimeni atât de îndârjit întru propria-i pieire. Dar prin mulțimea din afara palatului i-am auzit pe mulți cum spuneau că el era precum Cristos printre farisei și mi-am dat seama că în popor mulți credeau că era un sfânt.

În sfârșit, oamenii episcopului l-au dus îndărăt la temniță, în butuci. Și seara mi-au spus că mulți dintre călugării prieteni cu episcopul se duseseră să-l ocărăscă și să-i ceară să se dezică, dar el răspundea ca unul care era foarte sigur pe adevărul lui. Și repeta fiecăruia că Domnul Cristos era sărac și că așa spusese și Sfântul Francisc, și Sfântul Dominic, și că dacă a propovădui această părere dreaptă era ceva care trebuia condamnat la cazne grele, cu atât mai bine, pentru că în scurtă vreme avea să se vadă ceea ce spun Scripturile și cei douăzeci și patru de bătrâni din Apocalipsă, și Isus Cristos, și Sfântul Francisc, și glorioșii martiri. Și mi-au spus ce-a spus: „Dacă citim cu atâta înflăcărare doctrina anumitor sfinți abați, cu sporită înflăcărare și bucurie trebuie să dorim să stăm în mijlocul lor“. Și la aceste cuvinte inchizitorii ieșeau din carceră innegurați la față și strigau revoltați (și eu i-am auzit): „Are pe dracu'-n el!“

A doua zi am aflat că fusese pronunțată condamnarea și că unul dintre delictele de care era învinuit era acela că susținuse că Sfântul Toma din Aquino nu era sfânt și nici nu se bucura de mântuirea eternă, ci era damnat și pe cale de pierzanie – ceea ce mi-a părut de necrezut! Și pentru că acuzatul nu voia să-și

recunoască vina, sentința stabilea ca acesta să fie condus la locul știut al supliciului, *et ibidem igne et flammis igneis accensis concremetur et comburatur, ita quod penitus moriatur et anima a corpore separetur.*

Apoi l-au vizitat din nou oameni ai Bisericii la temniță să-l înștiințeze pe Michele de ceea ce avea să se întâmple și i-am auzit spunând chiar: „Fra Michele, au și fost făcute mitre cu mantii și au fost pictați pe ele frățiori însoțiți de diavol“. Ca să-l sperie și să-l silească să retracteze până la urmă. Dar fratele Michele s-a pus în genunchi și a spus: „Gândesc că în jurul rugului va fi părintele nostru Francisc, ba mai mult zic, vor fi acolo Isus și apostolii și slăviții martiri Bartolomeu și Anton“.

A doua zi de dimineață am fost și eu pe podul episcopiei unde se adunaseră inchizitorii, în fața cărora a fost târât, tot în butuci, fratele Michele. Unul dintre oamenii care-i purtau credința a îngenuncheat în fața lui pentru a primi binecuvântarea și a fost luat de oameni înarmați și dus numaidecât la temniță. După asta, inchizitorii au citit din nou sentința condamnatului și au întrebat din nou dacă vrea să se căiască. La fiecare punct în care sentința zicea că el este eretic, Michele spunea: „Nu sunt eretic; păcătos da, dar catolic“, și când textul numea pe „preavenerabilul și preasfântul papă Ioan al XXII-lea“, Michele spunea: „Nu, ci eretic“. Atunci episcopul a poruncit ca Michele să vină și să îngenuncheze în fața lui și Michele a spus că el nu îngenunchea în fața ereticilor. L-au făcut să îngenuncheze cu de-a sila, și el a șoptit: „Sunt iertat de asta în fața lui Dumnezeu“. Și cum fusese adus acolo cu toate podoabele sale sacerdotale, a început un ritual în timpul căruia treptat, treptat i s-au luat toate însemnele până când a rămas în sutana aceea care la Florența se numește *cioppa*. Și cum cere legea pentru preotul căruia îi este luat harul, cu un fier tare ascuțit i s-au tăiat buricele degetelor și i-au ras și părul. Apoi a fost dat pe mâna căpitanului și-a oamenilor săi, care s-au purtat foarte crud cu el, l-au pus în butuci ducându-l în carceră, în timp ce el spunea mulțimii: „*per Dominum moriemur*“. Trebuia să fie ars, așa am aflat, abia a doua zi. În ziua aceea s-au dus din nou la el să-l întrebe dacă vrea să se spovedească și să se împărtășească. Și n-a voit să păcătuiască primind sfintele taine de la cine era în